

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

**РЕФЕРАТ**

**кваліфікаційної роботи**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

на тему: **«Стан та перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності виноробного підприємства (на прикладі ТОВ «Винхол Оксамитне»)»**

**Виконавець:**

студентка ФМЕ, гр. 43

Радченко Олександра Олегівна \_\_\_\_\_

**Науковий керівник:**

д.е.н, проф., завідувач кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович \_\_\_\_\_

## **ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ**

**Актуальність теми.** Конкуентоспроможність є визначальним фактором виживання, стабілізації та розвитку індустрій, а також окремих їх галузей, підгалузей і підприємств. На європейських і світових ринках національна й галузева конкурентоспроможність фокусується на результатах діяльності підприємств та окремих виробництв, з одного боку, і конкурентоспроможності підприємств і аналогічних виробництв, з іншого боку. Таким чином, у сучасних умовах міжнародної інтеграції, інноваційного розвитку особливого значення набуває забезпечення міжнародна конкурентоспроможність підприємства. Сьогоднішня економіка визначає конкретні вимоги до підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств оперативне реагування на зміну господарської ситуації з метою підтримки стійкого розвитку, зміцнення фінансової стійкості, постійне вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів відповідно до зміни кон'юнктури ринку.

Виноробна галузь є актуальним напрямком розвитку економіки України та Одеської області. Для успішного розвитку виноградарсько-виноробного комплексу в Україні та в області є сприятливі ґрунтово-кліматичні умови і достатня забезпеченість трудовими та іншими ресурсами. Проте, на сьогодні стабільній та ефективній роботі виноробних підприємств перешкоджає численна кількість проблем, серед них: загальний кризовий стан економіки країни, висока конкуренція, незахищеність вітчизняного виробника, відсутність належної підтримки з боку держави.

У зв'язку з цим особливу значимість в системі управління підприємствами виноградарсько-виноробної галузі представляє проблема підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції та підприємства загалом. Інструментарієм для вирішення стратегічних завдань підвищення міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств є комплексний підхід з розробки і побудови моделі конкурентоспроможності підприємства та продукції виноградарсько-виноробної галузі, розробка ефективного механізму управління їх конкурентоспроможністю.

Тому актуальність кваліфікаційної роботи бакалавра не визиває сумнівів.

**Мета і завдання кваліфікаційної роботи.** Головною метою дослідження є аналіз сучасного стану та перспектив підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне».

Для реалізації мети, що поставлена, потрібно вирішити наступні завдання:

- розкрити соціально-економічну сутність конкуренції і міжнародної конкурентоспроможності як економічних категорій і сформулювати визначення понять «міжнародна конкурентоспроможність винопродукції», «міжнародна конкурентоспроможність виноробного підприємства»;
- провести оцінку сучасного стану виноградарсько-виноробної галузі України і обґрунтувати перспективи її розвитку;
- систематизувати чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність виноробних підприємств;
- обґрунтувати методикку й алгоритм оцінки міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Винхол Оксамитне»;
- здійснити SWOT- та PEST-аналіз ТОВ «Винхол Оксамитне»;
- провести оцінку міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне» на світових ринках виноробної продукції;
- підвищити міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» за рахунок диверсифікації виробництва та ринків збуту продукції;
- підвищити міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» за рахунок участі у виноробних кластерах.

**Об'єктом дослідження** є міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» та перспективи її підвищення.

**Предметом дослідження** виступають сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів підвищення міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств.

**Методи дослідження.** У процесі наукового дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. При теоретико-методичному аналізі міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств на світовому ринку вина із загальнонаукових методів застосовано аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення та класифікації. Зі спеціальних методів використовувалися методи математичної статистики та економіко-математичного моделювання. Робота була здійснена при використанні програми офісного пакету MS Office -Microsoft Excel.

**Інформаційна база дослідження.** Для написання кваліфікаційної роботи використовувалися наукові праці українських та зарубіжних вчених-економістів, серед яких особливо доцільно виокремити Ю.Г. Козака, І.Ю. Сіваченка, О.А. Єрмакову, В. Г. Лагодієнко, О. Б. Каламан, А.М. Авідзби, І.М. Агєєву, А.Н. Бузня, В.В. Власову, О.М. Гаркушу, Л.О. Мармуль, І.Г. Матчину, Л.А. Некрасову, В.А. Рибінцева, П.Т. Саблука, І.О. Седікову, В.М. Осипова, О.Б. Ткаченко, І.І. Червня та інших. Інформаційно-довідковою базою слугували нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, офіційна звітність ТОВ «Винхол Оксамитне», а також різноманітні електронні ресурси, зокрема офіційні сайти ООН, Державної служби статистики України.

**Публікації та апробація результатів дослідження.** За результатами виконання кваліфікаційної роботи опублікована наступна наукова стаття: Радченко О.О ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ с.273-278./Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної

науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 11.  
Одеса: ОНЕУ, 2021. – 310 с.

## **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ**

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ» було систематизовано етапи еволюції економічної думки щодо конкурентоспроможності підприємства та надано характеристику теорій конкурентоспроможності підприємства. Особливий наголос був зроблений на визначенні чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність виноробного підприємства. Також було узагальнено методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

У другому розділі «АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВИНХОЛ ОКСАМИТНЕ»» була надана загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Винхол Оксамитне». В розділі був проведений аналіз факторів впливу на міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» за допомогою SWOT- та PEST-аналізу. Також, в розділі була здійснена оцінка міжнародної конкурентоспроможності досліджуваного підприємств.

У третьому розділі «ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВИНХОЛ ОКСАМИТНЕ»» в якості основних напрямків підвищення міжнародної конкурентоспроможності були запропоновані диверсифікація виробництва, пошук нових ринків збуту, а також особливий наголос був зроблений на необхідності участі ТОВ «Винхол Оксамитне» у виноробних кластерах.

## **ВИСНОВКИ:**

За результатами дослідження, здійсненого в кваліфікаційній роботі бакалавра, було систематизовано етапи еволюції економічної думки щодо конкурентоспроможності підприємства та надано характеристику теорій конкурентоспроможності підприємства.

Також було узагальнено підходи до визначення міжнародної конкурентоспроможності підприємства та зазначено, що міжнародна конкурентоспроможність підприємства – це здатність підприємства створювати та реалізовувати продукцію, цінові й нецінові якості якої більш привабливі, ніж в аналогічній продукції конкурентів на зовнішньому ринку.

В роботі було визначено, що на рівень міжнародної конкурентоспроможності підприємства впливають дві групи чинників: зовнішні та внутрішні. Та було розкрито сутність чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність виноробних підприємств. За результатами аналізу чинників впливу на конкурентоспроможність країн-виробників вина та виноробних підприємств на світовому ринку, було визначено, що в його основі лежать потенційні можливості національних

виробників задовольняти потреби ринку, вихідні умови виноградарства і виноробства, спроможності національних виноробів завойовувати нові ринки, а також рівень національної організації галузі та ступінь її підтримки з боку держави.

В роботі було систематизовано методичні підходи до оцінки міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств. Та визначено, що в аграрному секторі, зокрема у виноградарстві, якість виробленої продукції є першочерговим показником оцінки її конкурентоспроможності. Враховуючи специфіку сільського господарства, забезпечити конкурентоспроможність продукції за якістю можна насамперед завдяки осмисленому дотриманню вимог технології виробництва окремих її видів.

Отже, оцінка міжнародної конкурентоспроможності виноробних підприємств повинна включати такі етапи:

1. аналіз ринку на вибір найбільш конкурентоспроможного товару – взірця, як бази для порівняння та визначення рівнів конкурентноздатності даного товару;
2. визначення набору порівняльних параметрів загальних товарів;
3. розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності товару.

За результатами аналізу, проведеного в кваліфікаційній роботі бакалавра, було визначено, що більша частка продукції ТОВ «Винхол Оксамитне» йде на експорт, на внутрішньому ринку реалізується тільки 42,3% від загального обсягу виробництва. Також було зазначено, що негативна динаміка експорту підприємства в досліджуваному періоді спостерігалася тільки в 2020 р., це було пов'язано з пандемією коронавірусу та локдауном в Україні та країнах-імпортерах продукції підприємства.

ТОВ «Винхол Оксамитне» експортує продукцію, в основному, в країни близького зарубіжжя, зокрема у Білорусь, Азербайджан, Узбекистан, Казахстан, Литву, Латвію, Естонію, Румунію. Серед країн далекого зарубіжжя підприємство співпрацює з Німеччиною. Протягом досліджуваного періоду найбільшими імпортерами продукції підприємства є Румунія та Німеччина. Так, у 2020 році до Румунії ТОВ експортувало продукції на суму 4,1 млн. грн., а до Німеччини – 3,15 млн. грн.

Головними експортними товарами підприємства є Chardonnay (Шардоне) 2017 – 18,1% від загального обсягу експорту; Irsai Olivér (Іршаї Олівер) 2018 – 17,3% та Gewürztraminer (Гевюрцтрамінер) 2018 – 15,2%.

В роботі був проведений SWOT- та PEST-аналіз ТОВ «Винхол Оксамитне». Також була проведена оцінка впливу зовнішніх ризиків на міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» у 2020 р.

Автором була складена матриця конкурентного профілю, з даних якої було визначено, що лідером у групі досліджуваних підприємств є Виноробня «Вина Гулієвих», оскільки її загальна оцінка складає 7,89, ТОВ «Винхол Оксамитне» займає другу сходинку з оцінкою 7,315.

Проаналізувавши профіль діяльності ТОВ «Винхол Оксамитне» був зроблений висновок, що підприємство має як сильні, так і слабкі сторони. Це

свідчить про те, що воно має достатній рівень конкурентоспроможності, проте повинно шукати шляхи для його підвищення.

В роботі був складений профіль полярностей, в якому відображається експертна оцінка ТОВ «Винхол Оксамитне» та оцінка найбільшого конкурента (Виноробні «Вина Гулієвих»). Був зроблений висновок, що для ТОВ «Винхол Оксамитне» одним з чинників удосконалення міжнародної конкурентоспроможності повинно бути оптимізування організаційної структури та проведення ефективної маркетингової політики щодо просування продукції на зовнішні ринки.

Також, в роботі оцінка міжнародної конкурентоспроможності була здійснена за допомогою побудови матриці БКГ (Бостонська Консалтінгова Група). Був побудований вектор рекомендованої стратегії за методом SPACE-аналізу для ТОВ «Винхол Оксамитне», за якою підприємство обрало конкурентну стратегію.

За результатами дослідження, проведеного в кваліфікаційній роботі бакалавра, в якості напрямів підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне» було запропоновано вжити наступні заходи:

- вихід та опанування нових ринків збуту в країнах Європейського Союзу, зокрема, ринок Польщі;
- збільшенні обсягів виробництва ігристих вин та виноробної продукції в тарі Bag-in-Box;
- кооперація з іншими виноробними підприємствами Одеської області задля створення одного з перших в Україні географічних зазначень PDO Yalpuh для вин з сортів Одеський Чорний та Сухолиманський та однойменного PGI для вина з європейських сортів винограду;
- створення в Одеській області виноградарсько-виноробного кластеру.

Для ТОВ «Винхол Оксамитне» в розділі було запропоновано обрати новий ринок збуту в ЄС – Польщу. В якості елемента конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне» порівняно з європейськими конкурентами, запропоновано підприємству вийти на ринок Польщі з ігристими винами та з винами в упаковці Bag-in-box. Найбільш привабливими для польського ринку є Tintarella Muscato вино ігристе напівсолодке мускатне та Tintarella Rosé Jardin вино ігристе рожеве напівсолодке.

ТОВ «Винхол Оксамитне» планує просувати PDO Yalpuh. Необхідно зазначити, що термін дії географічного зазначення необмежений, проте GI припиняє діяти, якщо продукт відсутній на ринку протягом 7 років. За прогнозами експертів ТОВ «Винхол Оксамитне», використання географічних зазначень для продукції дозволить виробникові отримати на 20-50% більше прибутків.

Також в розділі була надана орієнтовна схема виноградарсько-виноробного кластеру Одеської області та організаційна схема виноградарсько-виноробного консалтінгового центру.

Було розглянуто вплив виноградно-виноробного кластеру Одеської області на діяльність ТОВ «Винхол Оксамитне».

#### **АНОТАЦІЯ**

Радченко Олександра Олегівна, «Стан та перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності виноробного підприємства (на прикладі ТОВ «Винхол Оксамитне»)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини за освітньою програмою «Міжнародна економіка» Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне» та перспективи її підвищення.

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження міжнародної конкурентоспроможності виноробного підприємства. Досліджено чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність виноробного підприємства та систематизовано методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності виноробного підприємства.

Проаналізовано показники сучасного стану та динаміки експорту виноробної продукції ТОВ «Винхол Оксамитне». Проведено SWOT- та PEST - аналіз. Визначені чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Винхол Оксамитне». Проведена оцінка стану міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне».

Запропоновано напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Винхол Оксамитне» за рахунок диверсифікації виробництва, диверсифікації ринків збуту, отримання географічної прив'язки. Особливий наголос зроблено на необхідності участі ТОВ «Винхол Оксамитне» у створенні виноградарсько-виноробного кластеру в Одеській області.

**Ключові слова:** конкуренція, міжнародна конкурентоспроможність виноробного підприємства, світовий ринок виноробної продукції, SWOT- аналіз, PEST – аналіз, матриця БКГ, SPACE-аналіз, багатокутник конкурентоспроможності, профіль полярності, географічна прив'язка, виноградарсько-виноробний кластер.

#### **SUMMARY**

Radchenko Oleksandra Olehivna, "The Status and prospects of increasing the international competitiveness of the winery (on the example of Vinehall Velvet LLC)", qualification work for a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the program "International Economics", Odessa National Economic University Odessa, 2021

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the international competitiveness of Vinehall Velvet LLC and prospects for its improvement.

The paper considers the theoretical and methodological foundations of the study of the international competitiveness of the winery. The factors influencing the international competitiveness of the winery are investigated and the methods of assessing the international competitiveness of the winery are systematized.

Indicators of the current state and dynamics of exports of wine products of LLC "Vinehall Velvet" are analyzed. SWOT and PEST analysis was performed. Factors influencing the international competitiveness of Vinehall Velvet LLC have been identified. An assessment of the state of international competitiveness of Vinehall Velvet LLC was conducted.

The directions of increase of the international competitiveness of "Vinehall Velvet LLC" at the expense of diversification of manufacture, diversification of the markets, reception of geographical reference are offered. Particular emphasis was placed on the need for participation of Vinehall Velvet LLC in the creation of a viticulture and wine cluster in the Odessa region.



**Keywords:** competition, international competitiveness of the wine enterprise, world market of wine products, SWOT-analysis, PEST-analysis, BCG matrix, SPACE-analysis, competitiveness polygon, polarity profile, geographical reference, viticulture and wine-growing cluster.